

Загадката Людмила Живкова: Дъщеря на Живков и Държавна сигурност

Написано от Христо Христов
Неделя, 28 Октомври 2012 12:15

От октомври 2012 г. на книжния пазар е книгата на журналиста Крум Благов „**Загадката Людмила Живкова**”.

С нея авторът се опитва да представи дъщеря на Тодор Живков в светлина, различна от тази, в която може да бъде видяна в книгите, написани от хора от близкия ѝ кръг.

Сайтът **desebg.com** публикува част от главата, посветен на Людмила и Държавна сигурност, предоставена любезно от автора на книгата.

Освен официалната власт, представител на която е Людмила Живкова, в България през онази епоха има и тайна, която формално е подчинена на първата, но често работи независимо от или дори срещу нея. Това е репресивният апарат. Тоталитарната власт съществува само благодарение на страха, а органите на МВР и по-специално Държавна сигурност трябва да вселяват това чувство. Като политик на Людмила Живкова почти всекидневно се налага да се сблъсква с представителите на тайната власт. Понякога тя ѝ сътрудничи, друг път ѝ се противопоставя, а понякога е принудена да ѝ се подчини. Тези сложни отношения са поредица от конфликти и компромиси. .

Само Партията може да контролира Партията

Според някои учени цялата история на съветския тип социализъм е белязана от борбата за надмощие между компартията и репресивния апарат. Сталин установява контрол над политическите структури чрез чекистите, после Хрушчов с ареста на Лаврентий Берия връща надмощието на партийното ръководство, като издига лозунга:

„Само Партията може да контролира Партията.”

Тодор Живков идва на власт със същите идеи, но това е само демагогия. През 1962 г. той подготвя свалянето на премиера Антон Югов, като го обвинява в репресии срещу комунисти, а само десетилетие по-късно използва ДС като оръжие в борбата с политическите си съперници. Най-характерен пример за противоборството между върхушката на БКП и ДС е случаят с Венелин Коцев и Иван Абаджиев.

В началото на 70-те години, когато Людмила Живкова започва да се издига в държавната и партийна йерархия, Коцев и Абаджиев са перспективни млади политици, които достигат върховете на властта – те са кандидат-членове на Политбюро, а Коцев и секретар на ЦК на БКП. Бързата кариера изглежда ги замайва и ги прави непредпазливи, защото те обсъждат помежду си кой би трябвало да наследя Първия. Техен поверителен разговор е записан от министъра на вътрешните работи Ангел Цанев, който го предоставя на Живков. Случаят е разгледан в Политбюро. Александър Лилев е присъствал на дискусиата:

Бяха записани вечери в тесен кръг. Не че са готвели някаква атака срещу Живков, а са допуснали очевидна политическа... как да се изразя... наивност. В записите се обсъждаше кой от двамата е по-добър за наследник. Това бе недопустимо. Не може МВР да се занимава с членове на Политбюро или със секретари на ЦК. Всеки член на ръководството трябва да е свободен да казва нещата такива, каквито са, а не да се бои, че е подслушван. Имаше остра дискусия.

Резултатът от споровете е, че Венелин Коцев и Иван Абаджиев са свалени от високите си постове и са изпратени в почетно изгнание – посланици в далечни страни. Ангел Цанев обаче също е освободен като кандидат-член на Политбюро и министър на вътрешните работи за „използване на служебното си положение за лично облагодетелстване, с което грубо е нарушил партийните принципи и комунистическия морал”. Поуката за двете страни е, че следенето на политиките е допустимо, макар и опасно, т. е. за него трябва да се иска разрешение от най-високо място.

Страхът от подслушване

Според служителя на VI отдел на Шесто управление Димитър Иванов е имало случай, когато самият Живков е бил подслушван в резиденцията си. Александър Лилев и Борис Велчев са подозирали, че в кабинетите и дори във вилите им има микрофони. Независимо от това, че баща ѝ е начело на държавата и на партията, Людмила Живкова си е давала сметка за реалностите. Тя винаги взема предпазни мерки против подслушване, дори когато е в кабинета си в ЦК на БКП или в правителствената вила „Калина“ в резиденция „Бояна“. Нарича скритите микрофони „вентилаторите“. Кирил Аврамов разказва:

Веднъж се опитах да ѝ кажа нещо в кабинета, но тя ме прекъсна. После, като я изпращах до колата, на улицата ми каза: „Виж какво, важни въпроси и неща, които не съм ти разрешила, няма да говориш нито тук, нито у нас.“ Оттогава такива разговори водехме по градинки и по време на разходки, изобщо – на открито.

През 70-те и 80-те години на XX век информацията за висшето партийно ръководство и за семейство Живкови се събира от VI отдел на Шесто управление на ДС и се обобщава в т. нар. лидерска справка, която е подготвяна от първия заместник-министър на вътрешните работи Григор Шопов и е предназначена единствено за бащата на Людмила. В нея, освен факти – например за пиянските изпълнения на сина му Владимир, изневерите на зетя, а по-късно хулиганските прояви на Тодор Славков, се докладват и всички слухове за близките на Първия.

В тях не е пощадена и Людмила. Сред народа се говори, че тя подменила Панагюрското съкровище с копие, а оригинала продала в Мексико, че платила 300 000 долара от личната си сметка (!), за да затворят Лувъра за един ден и тя да го разгледа на спокойствие, че си купила къща на Канарските острови, на Женевското езеро, че семейството има сметки в швейцарски банки и т. н. Лидерската справка предизвиква неприятни възмущения у Живков. Понякога той казва на Костадин Чакъров: Не искам да чета това, после не мога да спя, да не ми ги пращат!

Слуховете не са нищо друго освен информация без източник, а това не ги прави непременно неверни. Разделителната линия между информация и слух е субективна – казва френският изследовател Жан-Ноел Капферер. – Неверните слухове са цената, която се плаща за основателните. Любопитно е да се проследи произходът на тези

Загадката Людмила Живкова: Дъщеря на Живков и Държавна сигурност

Написано от Христо Христов
Неделя, 28 Октомври 2012 12:15

мълви, нито една от които не се потвърди след падането на Живков от власт. Например приказките за „подмененото“ Панагюрско съкровище тръгват от случайно изпусната реплика. Когато един от братята Дейкови, които са го открили, след десетилетия го вижда в Националния исторически музей (НИМ), той възкликва: „А-а, не изглеждаше така!“

Тоталното следене, на което стават жертва дори ръководителите на БКП, всъщност има няколко основни цели – да предотврати действия срещу режима, да осигури информация за вземане на решения и да съобщава за настроенятия сред народа или в определени среди. Поради това във всички учреждения, включително и в Комитета за култура, са инфилтрирани служители на ДС „под прикритие“ или агенти. Людмила Живкова въпреки властта си няма възможност да промени тази система. Тя не можеше да назначава заместниците си, това го правеше ЦК, Политбюро, Секретариатът – обяснява Павел Писарев. – Не можеше дори да изпрати някого за директор на културен център в чужбина. Това ставаше по много други линии. 90 на сто от хората около нея бяха офицери от Държавна сигурност.

Хората от Първо главно управление на ДС

Свързани с Първо главно (разузнаването) или с други управления на ДС са нейните заместници Милчо Германов, Емил Александров, директорът на НИМ акад. Васил Гюзелев, Живко Попов... Към повечето от тях Людмила изпитва доверие и запазва добро отношение до смъртта си. Служба „Културно наследство“ при Министерството на външните работи си сътрудничи с разузнаването, където в началото на 70-те години се създава XIV отдел – културно-исторически. Людмила Живкова по случайно стечение на обстоятелствата не само е информирана за създаването на този отдел, но е поканена да стане офицер в него. Историята е следната.

Културно-историческото разузнаване е замислено още по времето, когато има отделен от МВР Комитет за държавна сигурност (КДС) с ръководител Ангел Солаков. През 1970 г. състудентът на Людмила Живкова Тодор Рибаров работи в разузнаването и при една случайна среща ѝ разказва за идеята. Тя проявява голям интерес. Рибаров я запознава с началника на Първо главно управление ген. Димитър Кьосев.

Генералът започва да кани Людмила и Иван Славков на вилата си и да укрепва контактите си с тях като застраховка за собствената си кариера. Солаков пък въвежда в този кръг Милчо Германов, заместник-началник на VII управление на ДС, който по-късно става заместник на Живкова в Комитета за култура. Така постепенно тя е обградена от такива хора. Кьосев даже предлага да я назначи заедно с Иван Славков на секретен щат, така че хем да останат на работа в балканистиката и съответно в телевизията, хем да бъдат служители на ДС.

През пролетта на 1971 г. разузнавачите стават толкова напористи, че на Живкова ѝ идва до гуша. Един ден тя казва на Рибаров: Тошо, прекали! Звъниш ми, питаш може ли да доведеш този или онзи, аз ви приемам, вие идвате тук, пушите... Не виждаш ли, че съм бременна?

Следователно не може да се направи заключението, че Людмила е ненавиждала Държавна сигурност, но очевидно се е дразнела от някои нейни методи, главно от онези, които са ограничавали правомощията ѝ. Особено често тя влиза в конфликти с „полицията на мисълта“ – Шесто управление.

Системата на проучванията

Първият подобен метод е т. нар. „проучване“ на всеки кандидат за по-висок пост, при което се проверява не само целият му живот, но и родителите и дедите му, включително по линия на съпруга или съпругата му. Често заради неправилния избор на майка или баща някои даровити личности не успяват да направят кариера. В такива ситуации Людмила Живкова обикновено е защитавала хората заради личните им качества.

Такъв е случаят с прочутия диригент Руслан Райчев, син на големия певец Петър Райчев, на чиито концерти е ходил и Ленин. Павел Писарев го предлага за директор на Софийската народна опера, но се оказва, че ДС е събрала компромати срещу диригента. Писарев ми разказа: Питам Гяуров: „Защо не пееш в София?“ Той каза:

Загадката Людмила Живкова: Дъщеря на Живков и Държавна сигурност

Написано от Христо Христов
Неделя, 28 Октомври 2012 12:15

„Докато е директор Димитър Петков, няма да пея.” Петков беше талантлив човек, но прост, харесваше само народна музика. Тодор Живков ме попита: „Защо предлагаш Райчев?” И ми каза, че той бил завербуван от Гестапо, от англичаните... Предадох на Людмила. Тя отвърна: „Назначи го, дай заповедта да я подпиша, баща ми да се разпрва с мен.”

Друга подобна история ми разказа Костадин Чакъров. От Шесто управление идва информация, че през Втората световна война един герой на социалистическия труд, приближен на Людмила, пратил писмо до Хитлер, в което декларирал желанието си да иде на Източния фронт да се бие срещу „болшевишката чума”. Живкова му казва: Ще използваме таланта на целия български народ. Не ме интересува дали някой е искал да се бие срещу Сталин или срещу Хитлер. Кажи на другарите да не се занимават с този случай.

Това напомня анекдота, разказван за Херман Гьоринг. Представител на Гестапо му съобщава, че един от асовете на хитлеристките ВВС е от еврейски произход. Гьоринг отвръща: „Тук, в Луфтвафе, аз решавам кой е еврей и кой не.” Такава постъпка, разбира се, изисква голяма власт и голям кураж. Людмила несъмнено е имала и двете.

Изобщо проучванията на ДС за произхода и миналото на нейните сътрудници много са я дразнели. Чакъров пише: ... всеки път, когато получаваше официални или неофициални справки и материали за тях, Людмила Живкова ме викаше и с погнуса, като че държи в ръцете си жаба, ми хвърляше справката от разстояние с думите: „Пак ме занимават с простотии. Днес България има нужда от всеки човек, за да оцелеем в този свят, и на всеки трябва да се даде възможност да работи.”

Поетът Радко Радков установява връзки с живеещия във Франция поет и преводач Атанас Ванчев дьо Траси, който превежда на френски Христо Ботев и Никола Вапцаров и урежда издаването на книги на Георги Джагаров, Димитър Методиев и Любомир Левчев. Шесто управление обаче се противопоставя на идването на Дьо Траси в България, тъй като той работел в Руския емигрантски център в Париж. Живкова успява да преодолее съпротивата на ДС. През 1980 г. пак под нейното покровителство в България е поканен джазмузикантът Милчо Левиев, избягал в САЩ няколко години преди това.

Случаят с шефа на отдела за интелигенцията в Шесто

Един от фронталните сблъсъци на Людмила Живкова с ДС е уволнението на полковник Найдено Петров, началник на I отдел на Шесто управление. Петров следи отблизо културния живот и се опитва да му налага своите вкусове. Парадоксално, но го награждават с най-високия орден в духовната сфера – „Кирил и Методий”. Неговият подчинен Чавдар Тепешанов твърди, че полк. Петров бил доста брутален ръководител. Любимите му изрази били: „Когато говориш с мен, ще мълчиш” и „твое мнение не ме интересува, можеш да си го внесеш в спестовната книжка”.

Един февруарски ден на 1979 г. Петров отива при заместника на Людмила Живкова Павел Писарев с доста повелителна молба: Той поиска да назначат една рускиня, хористка в Народната опера, за солистка. Казах му, че това е невъзможно, трябва да има конкурс, Руслан Райчев няма да допусне такава намеса в работата му, а и как солистки да са и Гена Димитрова, и протежето на Найдено Петров? Не е мое протеже, каза той, а на съветския генерал еди-кой си. Като не искаш да я назначиш, може и да слезеш от волгата, заплаши ме той, и добави: „Добре че не ходиш със Сашо Фол и Людмила да викаш духове на „Дондуков”. Веднага отидох при Людмила, тя се засмя, но като чу това за духовете, почервения, „стига са се занимавали със Сашо Фол и моите хора”, поиска да напише името на Найдено Петров на едно листче и веднага напусна кабинета си. Изглежда наистина са викали духове.

Продължението на историята разправя на Писарев Тинко Воденичаров. Людмила отишла при баща си и му се оплакала, а той наредил да повикат Колегиума на МВР. Когато първите ченгета на страната се явили в ЦК, Живков дал на министър Димитър Стоянов едно листче (Писарев предполага, че това е написаното от него, с името на Найдено Петров) и заповядал: Този да го уволните още сега, по телефона, преди да сте се върнали в министерството. Стоянов наистина се обадил и наредил Найдено Петров да бъде задържан, да му се вземе служебният пропуск, да го изгонят от сградата и да се приготви заповед за уволнението му.

Живкова не е била злопаметна. Няколко дни по-късно Петров отново отива при Писарев, за да търси работа. Людмила Живкова каза „Ами уреди го някъде” – спомня си нейният заместник. Петров обаче имал изрична забрана от МВР да стъпва в системата на културата и е назначен „Завеждащ кадри” в БАН.

Загадката Людмила Живкова: Дъщеря на Живков и Държавна сигурност

Написано от Христо Христов
Неделя, 28 Октомври 2012 12:15

Крум Благов, „Загадката Людмила Живкова”, изд. „Репортер”, 2012 г.